

Accountantsverslag

Gemeente Teylingen
Boekjaar 2019

Aan de gemeenteraad van de
Gemeente Teylingen

Amsterdam, 6 juli 2020

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2019 van de gemeente Teylingen te controleren. Dit accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Teylingen.

In dit verslag lichten wij toe welke overwegingen plaats hebben gevonden bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de werkzaamheden die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening.

Wij hebben op 6 juli een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening over boekjaar 2019 ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Teylingen en HLT Samen voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

J. (John) M.A. Drost RA
Partner Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting	4.
Opdracht, scope en uitkomsten	7.
Ontwikkelingen in de jaarcijfers	10.
Controlebevindingen	15.
Bevindingen interne beheersing	24.
Overige onderwerpen	27.

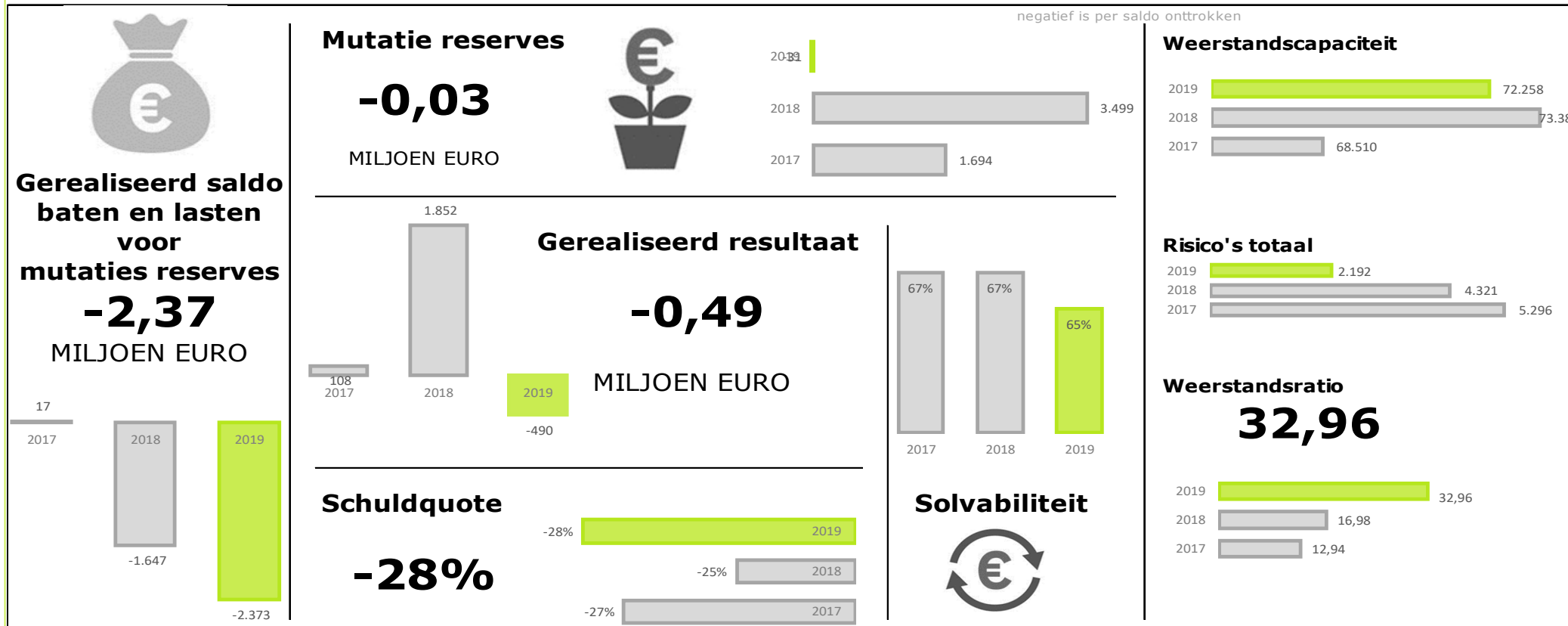
Bijlagen

Bijlage A – Sisa	32.
Bijlage B – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden	33.
Bijlage C – Geconstateerde controleverschillen	34.
Bijlage D – Controleaanpak	35.
Bijlage E – Onafhankelijkheid	36.

Bestuurlijke samenvatting controle 2019

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

-

Wij hebben op 6 juli een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening over boekjaar 2019 ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid.
-

De financiële positie van de gemeente is goed op basis van de kengetallen in de jaarrekening. Op basis van de VNG-normen is het huidige niveau van deze kengetallen als laag risico aangemerkt.
-

Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2019.
-

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.
-

Inzake de kosten jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente op verantwoordingen van de ISD Bollenstreek en de TWO Holland Rijnland. De verantwoordingen van deze organisaties zijn ontvangen. Uit de gecontroleerde verantwoording van de TWO Holland Rijnland blijkt een onzekerheid van € 206.000 in de jeugdzorg. Met betrekking tot de Wmo en de Participatiewet zijn geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd.
-

De correcties die voortvloeien uit onze controlewerkzaamheden zijn verwerkt. Bij de controle is € 150.000 aan onzekerheden geconstateerd met betrekking tot (te voorzichtige) verantwoording van anterieure overeenkomsten.
-

Er zijn bij de controle van de jaarrekening geen rechtmatigheidsafwijkingen geconstateerd.
-

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.
-

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2019 in overeenstemming is met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2019 van de gemeente Teylingen voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Opdracht, scope en uitkomsten

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2.1 Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2019. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- ❑ Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- ❑ Uw verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Teylingen (controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- ❑ Het door u op vastgestelde protocol accountantscontrole alsmede het normenkader 2019 zoals dat aan u ter kennisgeving is voorgelegd.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2019 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

2.2 Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 712.000 Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 712.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 2.136.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 35.000

Uit onze controle blijken geen ongecorrigeerde fouten. Wel zijn er onzekerheden naar voren gekomen die betrekking hebben op de decentralisaties.

2.3 Strekking controleverklaring

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening over boekjaar 2019 ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid.

2.4 Grondslagen

De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen, beoordeling van de grondslagen van de financiële verslaggeving en van belangrijke schattingen die bij het opmaken van de jaarrekening zijn gehanteerd. Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan vastgesteld. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordeling onzekerheden en bijzondere transacties.

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2019 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

2.5 Gebeurtenissen na balansdatum

In de jaarrekening en het jaarverslag is een beschrijving opgenomen van de impact van de Corona-crisis op de gemeente Teylingen. Deze toelichting geeft inzicht in de effecten op de gemeente.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2.6 Jaarverslag en overige gegevens

De jaarstukken 2019 bestaan uit “het jaarverslag” en “de jaarrekening”. De programmarekening en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2019 is opgenomen.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen gesignaleerd.

2.7 Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het college. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Gemaakte schatting	2019	2018
--------------------	------	------

Waardering van uw financiële vaste activa

Toelichting:

De gemaakte schattingen met betrekking tot de financiële vaste zijn evenwichtig. Wij hebben geen controleverschillen geconstateerd met betrekking tot deze posten.

Waardering van uw grondexploitaties

Toelichting:

Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitatie een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw grondexploitaties. Voor een uiteenzetting hiervan verwijzen wij naar paragraaf “waardering van de grondexploitaties” van dit accountantsverslag

Overlopende activa en passiva

Toelichting:

De gemaakte schattingen met betrekking tot de overlopende activa en passiva zijn evenwichtig. Wij hebben geen controleverschillen geconstateerd met betrekking tot deze posten.

Nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen

Toelichting:

Wij kunnen ons vinden in de gemaakte schattingen ten aanzien van de nauwkeurigheid en de waardering van de voorzieningen. Wij hebben geen controleverschillen geconstateerd met betrekking tot deze post.

Gemaakte schatting	2019	2018
Waardering van uw materiële vaste activa		

Toelichting:

Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de materiële vaste activa een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw materiële vaste activa.

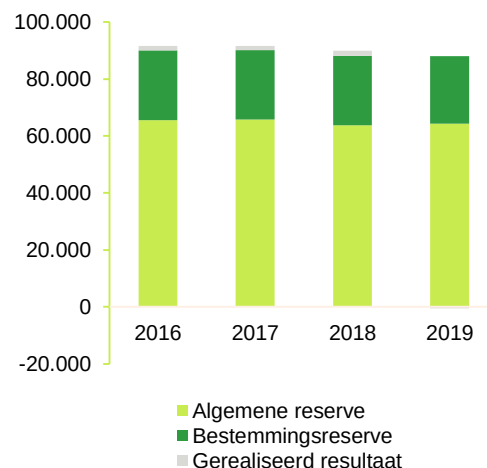
Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3. Ontwikkelingen in de cijfers

3.1 Het eigen vermogen van uw gemeente neemt iets af

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2019 volgens de jaarrekening € 87,6 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

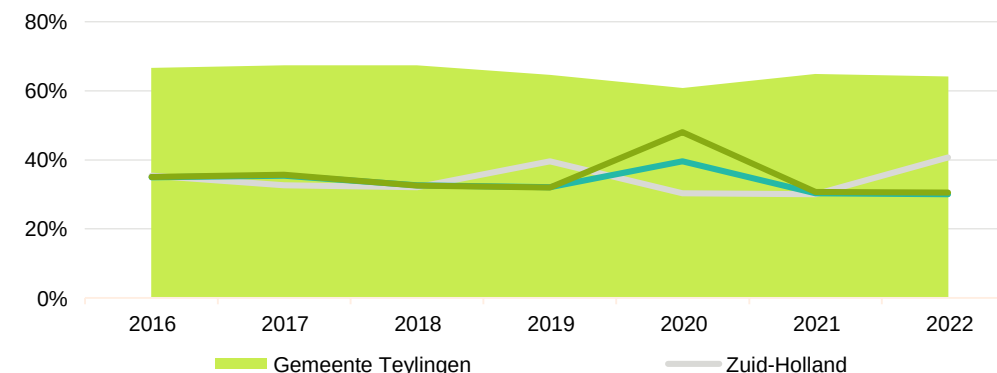

Per saldo is gedurende 2019 € 2,3 miljoen onttrokken aan de reserves. Het te bestemmen resultaat is € 0,5 miljoen negatief. Het saldo van de bestemmingsreserves is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald met € 0,6 miljoen. Daarnaast is er in het jaar € 1,2 miljoen onttrokken aan de algemene reserve (incl. bestemming resultaat 2018).

De solvabiliteit van uw gemeente blijft redelijk gelijk

De solvabiliteit van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw solvabiliteit gedurende de laatste 3 jaar en de komende vier jaar (op basis van de meerjarenbegroting 2020) weergegeven. Hieruit blijkt dat de solvabiliteit van de gemeente redelijk gelijk blijft.

Grafiek ontwikkeling solvabiliteit

De solvabiliteit per 31 december 2019 is 64,6%. Hiermee ligt het boven het niveau van de begroting 2020. Uit de begrote solvabiliteit voor de periode tot en met 2022 blijkt dat de gemeente zich structureel in de categorie laag risico (boven de 50% solvabiliteit) van de VNG-normering begeeft.

3. Ontwikkelingen in de cijfers

3.2 Resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2019 bedraagt - € 0,5 miljoen en is daarmee ruim lager dan het begrote resultaat van € 0,7 mln. Hieronder hebben wij de verschillen tussen de gewijzigde begroting en realisatie weergegeven.

Tabel resultaat 2019 ten opzichte van de gewijzigde begroting (x € 1.000)

	Gewijzigde Begroting	Jaarrekening	Vershil
Totale lasten	€ 79.084	€ 80.923	- € 1.839
Totale baten	€ 75.620	€ 78.550	- € 2.930
Totaal saldo van baten en lasten	- € 3.464	- € 2.373	- € 1.091
Mutatie in de reserves	€ 4.157	€ 1.881	€ 2.274
Gerealiseerd resultaat	€ 693	- € 490	- € 1.183

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn uitgebreid toegelicht in de jaarrekening. Wij constateren dat de geconstateerde afwijkingen in de laatste periode van het jaar bekend zijn geworden en om die reden pas bij de jaarrekening aan de gemeenteraad verantwoord.

De opvallende posten welke leiden tot het gerealiseerde resultaat zijn hiernaast weergegeven.

Afwijking (x € 1.000)	Voordelig	Nadelig
1. Sociaal domein ISD	432	
2. Wijkteams		208
3. Algemene uitkering en afrekeningen voorgaande jaren	739	
4. Hogere last claim belastingdienst		300
5. Hogere dotatie voorziening ex-wethouders		902
6. Lagere onttrekkingen alg reserve		523
Overig		421
Totaal	1.171	2.354
Rekeningresultaat (verschil)		1.183

3. Ontwikkelingen in de cijfers

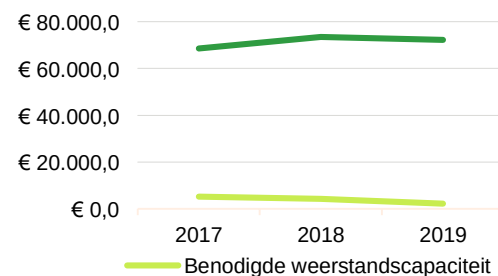
3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2019 is gevoerd.

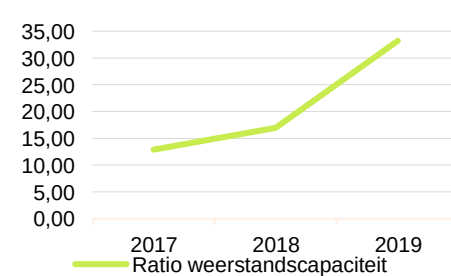
De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming € 72,2 miljoen (2018: € 73,4 miljoen). Er is dus sprake van een lichte daling van 1,6% van de beschikbare weerstandscapaciteit in 2019 ten opzichte van 2018.

Uw gemeente heeft op basis van een risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van € 2,2 miljoen (2018: € 4,3 miljoen). De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico's hebben betrekking op verbonden partijen en het sociaal domein.

Grafiek weerstandscapaciteit (in miljoen)

Grafiek ratio weerstandscapaciteit

Ontwikkeling weerstandsratio

De lichte daling van de beschikbare weerstandscapaciteit en de daling van de benodigde weerstandscapaciteit leiden ertoe dat de classificatie van het weerstandsvermogen per 31 december 2019 sterk is gestegen.

3.4 Financiering

In 2019 heeft uw gemeente geen nieuwe langlopende lening(en) afgesloten. Uw totale leningenportefeuille daalt met € 1,4 miljoen. De daling vloeit voort uit reguliere aflossingen.

Het gemiddelde rentepercentage wat u betaald over uw langlopende schuld is in 2019 ten opzichte van 2018 gedaald naar 2,6%.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Teylingen zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering.

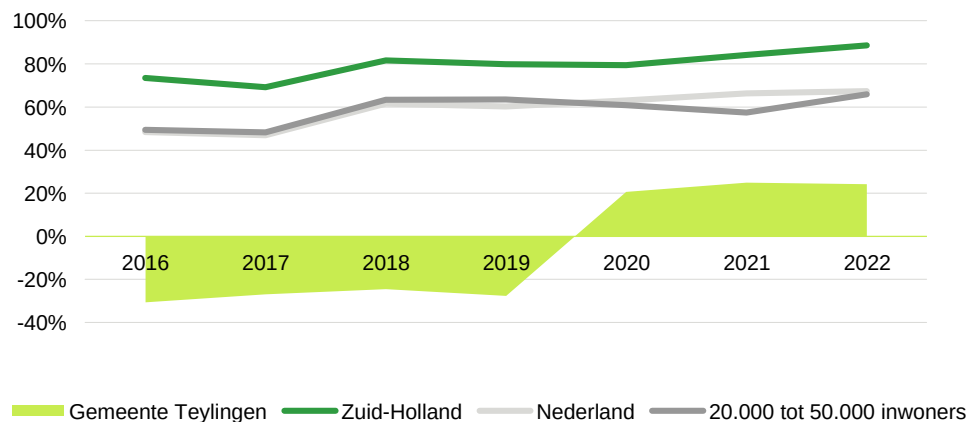
3. Ontwikkelingen in de cijfers

3.5 De schuldpositie van uw gemeente zal naar verwachting toenemen

De schuldpositie van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente afhankelijk is van externe middelen bij het realiseren van haar doelstellingen. Ook geeft het inzicht in welk deel van de inkomsten van de gemeente gebruikt moet worden om de rente en aflossing van de schulden te kunnen betalen. De gecorrigeerde netto schuldquote is aangepast voor leningen die de gemeente 'doorleent' aan derden (zoals woningbouwverenigingen).

Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw schuldpositie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven. Daarnaast hebben wij op basis van uw meerjarenbegroting een doorkijk gegeven naar de ontwikkeling van uw schuldpositie voor de periode tot en met 2022. Hieruit blijkt dat de netto schuldpositie naar verwachting in de komende jaren gaat stijgen. De netto schuldpositie blijft ruim onder het landelijk en regionaal gemiddelde.

Grafiek ontwikkeling netto schuldpositie

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en boven 100% maatregelen te nemen de schuld af te bouwen. Uw gemeente voldoet ultimo 2019 aan die norm.

Controlebevindingen

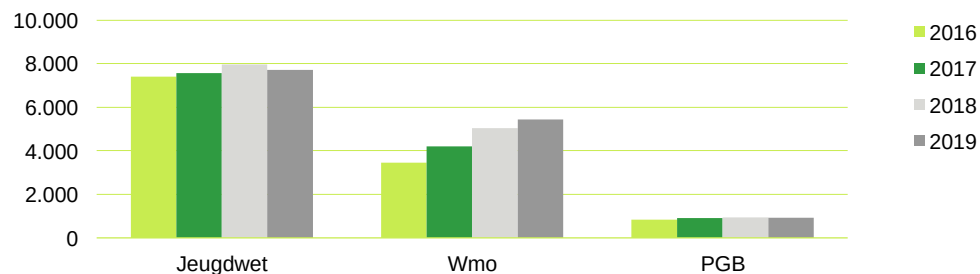
Controlebevindingen - Sociaal domein

Algemeen

De gemeente Teylingen voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Jeugdwet	TWO Holland Rijnland / Individuele aanbieders	Mandatering	Verevening
Wmo	ISD Bollenstreek	Uitbesteed	Afrekening op basis realisatie
PGB's	ISD Bollenstreek / TWO Holland Rijnland	Mandatering	Verevening (Jeugd) / Realisatie (Wmo)

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven via de TWO en de ISD Bollenstreek en de ontwikkeling vanaf 2016 kan als volgt worden weergegeven:

Ontwikkeling lasten

De lasten in het sociaal domein zijn landelijk in de periode 2016-2019 sterk toegenomen. Uit de ontwikkeling van lasten 2016-2019 blijkt dat dit ook op de gemeente Teylingen van toepassing is. Het beperken van solidariteit op het gebied van jeugdzorg in de TWO zorgt daarnaast voor een toename van de kwetsbaarheid van de gemeente op dit vlak..

Jeugdwet

In 2019 is de jeugdwet uitbesteed aan TWO Holland Rijnland. Zij voeren de inkopen en controleren de declaraties.

De verantwoording TWO Holland Rijnland is op 17 juni 2020 ontvangen. Bij de verantwoording is een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Uit de bevindingen blijkt dat 2,7% van de jeugdzorglasten als onzeker zijn aan te merken. Voor de gemeente Teylingen komt dit neer op een bedrag van € 205.000. Deze onzekerheid vloeit vooral voort uit het ontbreken van controleverklaringen van zorgaanbieders.

Wmo / PGB

De Wmo-verstrekingen verloopt volledig via de ISD Bollenstreek.

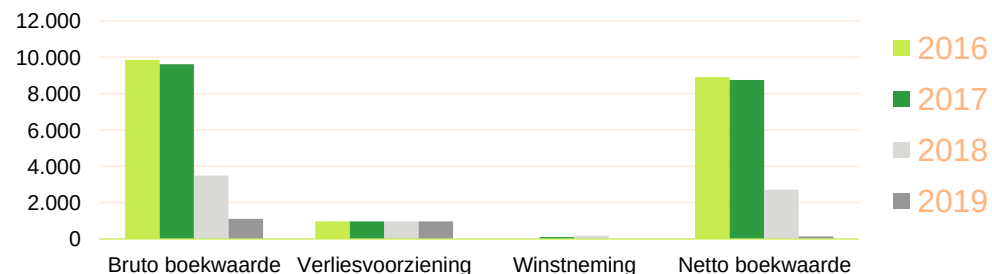
De verantwoording ISD Bollenstreek 2019 is op 25 juni ontvangen. Bij de jaarrekening is een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Er is geen sprake van geconstateerde onjuistheden of onzekerheden.

Controlebevindingen - Grondexploitaties

Algemeen

De waardering van de grondexploitaties is een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1.000)

Ten opzichte van 31 december 2018 is de boekwaarde van de post grondexploitatie afgenomen met € 2,5 miljoen. De afname van de boekwaarde per 31 december 2019 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	3.616	9.725
Investerings	5.020	4.277
Grondverkoop	7.532	10.556
Tussentijdse winstneming	-	170
Mutatie verliesvoorziening	-	-
Boekwaarde per 31 december	1.102	3.616

Gehanteerde parameters

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Teylingen gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2019	2018
Kostenstijging	●	●
Opbrengstenstijging	●	●
Rekenrente	●	●
Disconteringsvoet	●	●
Programmering	●	●
Verkoopprijzen	●	●
10-jaarstermijn	nvt	nvt

Legenda status:

- = evenwichtig
- = optimistisch
- = voorzichtig
- = controleverschil

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging is 2,5-3% (2018: 3%) en ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Controlebevindingen - Grondexploitaties

Opbrengstenstijging

Het college rekt met de volgende opbrengstenstijgingen voor de volgende categorieën:

Jaar	Woningen
2020	0% - 1%
2021	0% - 1%
2022 ev	0% - 1%

De parameters voor opbrengsten worden sterk beïnvloed door reeds afgesloten contracten met ontwikkelaars en vaste prijzen voor sociale woningbouw. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter voorzichtig voor de exploitatie Bloementuin. Gezien de ontwikkelingen in de markt achten wij het van belang dit goed te blijven volgen.

Rekenrente

Het college rekt binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 1% (2018: 1,35%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van gemeente Teylingen. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is door de commissie BBV voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone (2%). De positieve grondexploitatie hebben een disconteringsvoet die gelijk is aan de rekenrente. Deze percentages zijn door de gemeente correct toegepast, waardoor wij deze parameter kwalificeren als evenwichtig.

Programming

De programming van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Teylingen. De ingerekende programming ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Verkooprijzen

De verkoopprijzen voor zowel woningen als bedrijven zijn niet significant gewijzigd. Een belangrijk van de verkoopprijzen ligt reeds vast door overeenkomsten met ontwikkelaars. Verkopen met betrekking tot sociale woningbouw zijn onderbouw met het gemeentelijk grondbeleid zoals vastgelegd in de grondprijzenbrief.

Nota grondbeleid

Wij constateren dat de nota grondbeleid en de nota grondprijzbeleid van de gemeente voor het laatst zijn geactualiseerd in 2012. De opgenomen uitgangspunten en de op dat moment geldende wet-en-regelgeving is voor een relevant deel verouderd. Daarnaast voldoet de nota niet meer aan de eisen die zijn opgenomen in de in 2019 gewijzigde financiële beheersverordening.

Wij adviseren om het grondbeleid te herzien zodat deze weer aansluit op interne en externe regelgeving.

Controlebevindingen - Grondexploitaties

Ontwikkelingen per project

In de onderstaande toelichting zijn de belangrijkste ontwikkelingen in de grondexploitaties in 2019 nader toegelicht.

Waardering	Toelichting grondexploitatie
	<i>Hooghkamer</i> Voor de grondexploitatie Hooghkamer heeft per 31-12-2019 een update plaatsgevonden van de afgesloten exploitatieovereenkomst. Gedurende het jaar zijn vooral veel verkopen gerealiseerd, waardoor de boekwaarde is afgenomen. De boekwaarde van het totale project bestaat uit een faciliterende deel en een actief (gemeentelijk) deel van het project. Op het faciliterende deel is een voorziening van € 1,0 miljoen gevormd. Deze voorziening is ten opzichte van 2018 zeer beperkt gewijzigd, waardoor de voorziening niet is bijgesteld. Met betrekking tot de exploitatieovereenkomst constateren wij dat er een positief resultaat is begroot. Wij hebben begrepen dat de totale omvang (en het aandeel hierin van de gemeente) afhankelijk is van het uiteindelijke resultaat en verrekeningen die naar aanleiding van de exploitatieovereenkomst plaatsvinden. De uitkomst hiervan zal naar verwachting in 2020 bekend worden. Wij adviseren om in kaart te brengen welke deel hiervan naar de gemeente zal toevloeien. Op basis van de ontvangen onderbouwingen en toelichting concluderen wij dat de grondexploitatie Hooghkamer toereikend is onderbouwd.
	<i>Bloementuin</i> In 2019 bestaat de ontwikkeling vooral de uitplaatsingskosten die samenhangen met de overeenkomst met de STV. De gerealiseerde lasten zijn in overeenstemming met de begroting. Het risicoprofiel van het project is als laag ingeschat doordat het project zich nog in de beginfase begeeft, waarbij voldoende mogelijkheden zijn om baten en lasten te beïnvloeden. In de opbrengstprognose is uitgegaan van een opbrengstenstijging van 0%. Dit uitgangspunt is door ons als voorzichtig aangemerkt. Wij merken op dat de grondexploitatie Bloementuin sinds 2017 niet meer is geactualiseerd. Wij begrijpen dat dit wordt veroorzaakt doordat er in de tussenliggende periode slechts beperkt voortgang in het project is geboekt. Wij stellen hierbij wel vast dat de gemeente hierbij heeft afgeweken van de financiële verordening.

Controlebevindingen

Inzicht in kosten anterieure overeenkomsten

De gemeente ontvangen in het kader van grondexploitatieprojecten van derden (facilitaire projecten) anterieure overeenkomsten af. Hieruit ontvangt de gemeente bijdragen ter compensatie van de te maken kosten. In de controle is geconstateerd dat de registratie en beheersing van de baten en lasten uit deze overeenkomsten verbeterd moet worden.

Bij de jaarrekeningcontrole is geconstateerd dat er voor meerdere projecten geen volledige onderbouwing beschikbaar is voor de nog te maken kosten. Hieruit voortvloeiend is EUR 150.000 van de opgenomen schuld als onzeker aangemerkt.

Wij adviseren om het proces van verwerking van anterieure overeenkomsten en de toerekening van kosten aan de projecten te verbeteren door voor de grote projecten een projectbegroting op te stellen en deze periodiek te monitoren.

Onderbouwing kostenegalisatievoorziening Afval

De gemeente heeft geen beheerplan dat de egalisatie van de kosten voor afval onderbouwd. In de jaarrekening 2019 is het saldo van de ontvangen afvalstoffenheffing en de lasten voor de inzameling van afval van € 326.000 aan de voorziening toegevoegd.

Aangezien de ontvangen afvalstoffenheffing alleen mag worden besteed aan lasten voor inzameling van afval is het verantwoord van de totale verplichting van de gemeente als voorziening terecht.

Door het ontbreken van een beheerplan met financiële onderbouwing was er tot en met 2019 geen toereikend inzicht in de toekomstige lasten voor afvalstoffenheffing en de ontwikkeling van de benodigde afvalstoffenheffing in de opvolgende jaren. In 2020 is door de gemeenteraad het nieuwe afvalbeleid en het hiermee samenhangende beleidsplan vastgesteld, hiermee heeft de gemeente inmiddels wel toereikend inzicht in de (verwachte) baten en lasten.

Analyse van gerealiseerde onderhoudskosten ten opzichte van geplande werkzaamheden ontbreekt

De voorzieningen voor onderhoud aan gemeentelijke gebouwen zijn onderbouwd met de meerjarenonderhoudsbegroting gebouwen 2017 – 2026. De verantwoorde dotatie aan de voorziening in de jaarrekening is aangesloten op deze begroting.

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden is geconstateerd dat er geen (zichtbare) analyse plaatsvindt van de gerealiseerde onderhoudslasten in vergelijking tot de begrote uitgaven in de meerjarenonderhoudsbegroting. Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de verantwoorde uitgaven in het boekjaar ook in het plan zijn begroot. Op basis hiervan zijn de onttrekkingen geaccepteerd. Hierbij is wel geconstateerd dat het jaar van realisatie afwijkt van het jaar waarin de uitgaven begroot zijn.

Wij adviseren om met terugwerkende kracht een analyse uit te voeren van de gerealiseerde onderhoudswerkzaamheden ten opzichte van begrote onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast adviseren we om jaarlijks een analyse uit te voeren tussen de gerealiseerde uitgaven ten opzichte van de begrote uitgaven.

Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2019, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2019 van de Commissie BBV.

In de kadernota is opgenomen dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2019. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen (€ 1.000)	Gewijzigde Begroting	Jaarrekening	Verschil
Dotaties	2.403	2.438	- 35
Onttrekkingen	6.560	4.319	- 2.241
Saldo mutaties in de reserves	- 4.157	- 1.881	2.276

Aan de afwijkingen liggen raadsbesluiten ten grondslag inzake de gehanteerde systematiek. De rechtmatigheid is door ons vastgesteld. De afwijkingen zijn met name gelegen in het doorschuiven van projecten in het programma ruimte en leefomgeving.

Rechtmatigheid

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten zoals opgenomen in art. 6 van de financiële beheersverordening. Er zijn geen overschrijdingen van investeringskredieten geconstateerd.

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2019 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijken geen inkooptrajecten waarvoor niet de juiste procedure is gevolgd.

In relatie tot de procedure van aanbestedingen constateren wij dat de gemeente bij het bepalen van de manier van aanbesteden in een aantal gevallen niet toereikend heeft beargumenteerd / gedocumenteerd waarom voor de betreffende aanbestedingsvorm is gekozen. Bij meerdere inhuurcontracten is achteraf onderbouwd dat opdrachten niet samengevoegd hoeven te worden. Wij benadrukken het belang om de keuze voor de aanbesteding, voorafgaand aan de aanbesteding, toereikend te onderbouwen.

Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2019. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

WNT verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2019 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De naleving van de anticumulatiebepaling maakt geen onderdeel meer uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Bevindingen interne beheersing

5. Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2019 van uw gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

De voor de jaarrekening relevante interne beheersingsmaatregelen zijn bij de werkorganisatie HLTsamen ingeregeld. De belangrijkste punten in de managementletter met betrekking tot de processen van HLTsamen zijn:

- Niet volgen interne richtlijnen bij controle.
- Onjuiste betalingen uitgevoerd doordat er geen controle heeft plaatsgevonden.
- Ontoereikende functiescheiding inkoopproces.
- Nieuwe budgethoudersregeling.
- Logische toegangsbeveiliging financiële administratie is niet effectief.

De risico's die voortvloeien uit de geconstateerde bevindingen zijn in de controle tot een toereikend niveau teruggebracht door het uitvoeren van aanvullende detailcontroles. De bevindingen met betrekking tot de interne beheersing hebben om die reden geen nadere impact op ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente.

Automatisering

IT wordt een steeds belangrijker onderdeel van de bedrijfsvoering en daarmee ook van de jaarrekening- controle. Uit onze IT audit komt naar voren dat ook op het gebied van automatisering nog verbeteringen mogelijk zijn. Wij hebben begrepen dat een deel van de bevindingen in 2020 zijn opgelost. In onze IT audit van 2020 zullen wij vaststellen of de aanpassingen toereikend zijn en ook als zodanig functioneren.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking. De bevindingen omtrent de automatiseringsomgeving zijn gerapporteerd in onze managementletter. De jaarrekeningcontrole heeft geen andere tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. De risico's voor de jaarrekeningcontrole zijn voldoende ontvangen.

5. Bevindingen interne beheersing

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen

Geen fraude en naleving wet- en regelgeving geconstateerd

Zowel de gemeenteraad als het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft. Wij hebben in onze controle de volgende (algemene) frauderisico's bij uw gemeente opgenomen in onze controle:

Gesignaleerde frauderisico's	Beheersingsmaatregelen	Systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden
Risico van doorbreking van de beheersmaatregelen door het management bij de totstandkoming van de significante schattingsposten in de jaarrekening van gemeente Teylingen.	Interne review van de uitgangspunten en aannames van schattingsposten in de jaarrekening door de diverse control lagen binnen de gemeente.	Detailcontrole van de aannames en uitgangspunten ten aanzien van de significante schattingsposten in de jaarrekening van gemeente Teylingen.
Risico dat betalingen worden onrechtmatig en of onjuist verricht.	Betalingen worden in functiescheiding verricht.	Uitgebreide detailcontrole op betalingen.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude hebben ontdekt.

Overige onderwerpen

6. Overige onderwerpen

6.1 Rechtmatigheidsverantwoording met ingang van boekjaar 2021

Inleiding

Met ingang van boekjaar 2021 dient het College van burgemeester en wethouders van de gemeente zelf verantwoording af te leggen aan de Raad over het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, dat wil zeggen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Deze verantwoording gaat onderdeel uitmaken van de jaarrekening van de gemeente en als zodanig object van onderzoek worden voor de accountant in zijn opdracht om een getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening af te geven. De Raad dient de materialiteits- en rapporteringsgrens te bepalen, mogelijk wel binnen een bepaalde wettelijke bandbreedte.

De aanstaande wetswijziging veroorzaakt dat de bewijslast om aan te tonen dat de gemeente primair in control is op gebied van financiële rechtmatigheid en getrouwheid wordt verlegd van de accountant naar het College. De intentie is dat de accountant hierbij als vierde lijn gaat functioneren. In onze optiek kan dit alleen worden bereikt als uw zelfcontrolerend vermogen in de 1ste, 2de en 3de-lijn binnen uw mogelijkheden en ambitieniveau optimaal is, waardoor wij alleen in de noodzakelijke processen en transacties hoeven te “spitten”. Waar de 2de en 3de lijncontrole goed is ingericht zullen wij in hogere mate steunen op uw deelwaarnemingen maar altijd in beperkte omvang zelfstandig werkzaamheden blijven uitvoeren. U mag van uw accountant verwachten dat hij zelfstandig een oordeel blijft vormen over de beheersing van de organisatie. Voor gebieden die minder belicht worden, zullen wij uitgebreidere werkzaamheden uitvoeren.

Voorbereiding

Om voorbereid te zijn op deze wetswijziging adviseren wij u om een kritische analyse uit te voeren op de huidige stand van zaken binnen uw gemeente. Allereerst is het van belang om terug te blikken, en na te gaan in hoeverre uw organisatie in de afgelopen jaren gesteund heeft op de werkzaamheden van de accountant of was het oordeel van de accountant een bevestiging van hetgeen reeds gecommuniceerd was door de 3de lijn (VIC: Verbijzonderde Interne Controle). Afhankelijk van de uitkomsten van deze analyse, dient u ambitie gericht op de wetswijziging te gaan bijstellen. Wij raden u aan om deze ambitie officieel vast te stellen, waarmee verankering in de organisatie wordt geborgd. In deze visie dient een beeld te worden geschetst hoe u de organisatie wenst te beheersen/ controleren. De visie dient een leidraad te bevatten voor de organisatie om te waarborgen en zichtbaar te maken dat binnen de gemeente getrouw en rechtmatig wordt gehandeld.

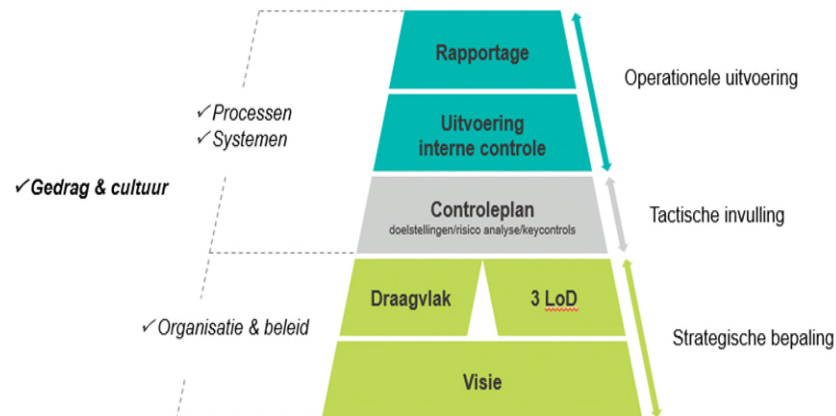
Ambitieniveau

Op basis van het gewenste ambitie niveau in de visie dient te worden bepaald of de randvoorwaarden voor realisatie van deze visie toereikend zijn binnen uw gemeente en wat dit eventueel betekent voor de huidige inrichting van de 1ste, 2de en 3de lijnscontrole, de positionering van de 3de lijn (VIC). Ten aanzien van de positionering van de VIC is het belangrijk dat zij de positie krijgen om onafhankelijk te rapporteren over eventuele bevindingen. Uitgangspunten die bij een eventuele herziening/ herstructurering van uw organisatie in ogenschouw moeten worden genomen is een goed werkende bestuurlijke inrichting, actuele risicomanagement /beheersing per proces, juiste implementatie van de PDCA- cyclus (plan, do, check en act) en toezicht op de invoering van verbetermaatregelen.

6. Overige onderwerpen

6.1 Rechtmatigheidsverantwoording met ingang van boekjaar 2021 (vervolg)

Belangrijk is hierbij om na te gaan wat de (aangepaste) visie betekent voor uw processen en systemen. Indien er vele aanpassingen benodigd zijn om uw organisatie zichtbaar in control te krijgen op het gebied van getrouwheid en financiële rechtmatigheid heeft dit een behoorlijk impact op uw medewerkers. De aanpassingen dienen uiteindelijk te worden gedragen door de medewerkers van de gemeente op elke niveau binnen de organisatie. Hierbij is gedegen aanpak voor de implementatie essentieel. Iedere medewerker dient namelijk op zijn niveau te worden meegenomen in het gewenste risico management zoals dat is beschreven in de visie. Onze visie hierop is om medewerkers vooral aan de voorkant te betrekken bij de actualisatie van het risicomanagement/beheersing per proces. Hierdoor creëer je bewustwording en draagvlak door de gehele organisatie. Onderstaand figuur geeft bovenstaande visueel weer

Soft Controls

Teneinde hier grip op te krijgen is het zaak aandacht te hebben voor mensgerichte beheersinstrumenten. Het vaststellen van gewenst gedrag en het borgen van dit gedrag middels genoemde beheersinstrumenten zal daarbij helpen. De zogenaamde “Soft controls” zijn op te vatten als maatregelen die van invloed zijn op bijvoorbeeld de motivatie, loyaliteit, integriteit, inspiratie en normen en waarden van medewerkers. Soft controls vormen een onlosmakelijk onderdeel van de set beheersingsmaatregelen die het management treft om zeker te stellen dat de organisatiedoelstellingen worden gerealiseerd (De Heus en Stremmelaar, 2000).

6.1 Rechtmatigheidsverantwoording met ingang van boekjaar 2021 (vervolg)

Nadere uitwerking

Wij adviseren u om aandacht te hebben voor deze aspecten. Wij kunnen u hierbij helpen door dit mee te nemen in onze controle aanpak en een eerste 0-meting hierover op te stellen. Wij kunnen ons ook voorstellen dat het belangrijk is voor de Raad, het College, de griffie en de ambtelijke organisatie om meer duidelijkheid te krijgen over de invulling van ieders rol en verantwoordelijkheid en de eisen die worden gesteld aan de interne beheersing om tot een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen komen en met elkaar hierover het goede gesprek te hebben. Wij gaan graag het gesprek met u aan om u verder te adviseren over het mogelijk verder verfijnen van de visie, de inrichting van de interne controle en positionering van de VIC. Tevens kunnen wij u ook van dienst zijn bij de uitwerking van uw risicoanalyse en u adviseren over mogelijke beheersmaatregelen. Wij hebben ervaring met het beleggen van sessies met medewerkers om de risicoanalyse en beheersmaatregelen in kaart te brengen en zodoende draagvlak te creëren bij uw medewerkers. Wij houden bij de advisering uiteraard rekening met de eisen en schaal van uw gemeente.

In januari jl. is de model tekst en de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording gepubliceerd door de commissie BBV. Hiermee is bekend geworden hoe de verantwoording eruit komt te zien. Er is echter nog niet bekend gemaakt op welke wijze het college tot een rechtmatigheidsverantwoording kan komen: het antwoord op de vraag: wat moet de gemeente doen om de verantwoording te kunnen verstrekken. Inmiddels zijn wij bij diverse gemeenten aan de slag met raad, college en ambtelijke organisatie om het antwoord op deze vraag te vinden. Het gaat daarbij om het bepalen van de gemeentelijke ambitie ten aanzien van interne beheersing, het creëren van draagvlak binnen de organisatie en het bestuur en het formuleren van normenkader, toetsingskader en aanpak van de interne rechtmatigheidscontrole (waaronder controleplan). Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen interne beheersing in de processen (eerste lijn), interne controle onder verantwoordelijkheid van de lijnmanager (tweede lijn) en de verbijzonderde interne controle (derde lijn). De samenhang en inrichting van deze drie lijnen (three lines of defence) is belangrijk om in 2020 te ontwerpen en in te richten. Wij adviseren u een plan van aanpak op te stellen, waarbij 2020 een voorbereidingsjaar en tevens een testjaar kan zijn. Over 2020 verstrekt de accountant nog een rechtmatigheidsoordeel. Met ingang van 2021 beperkt het oordeel van de accountant zich tot een getrouwheidsoordeel. Overigens controleert de accountant vanaf 2021 ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de gemeentelijke jaarrekening.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2019 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2020 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C1	Energiebesparende maatregelen	-	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019 – 2022 (OAB)	-	-	-
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	-	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van art 69 Participatiewet	-	-	-
G2A	Gebundelde uitkering op grond van art 69 Participatiewet verantwoording 2018	-	-	-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	-	-	-
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 verantwoording 2018	-	-	-
H4	Specifieke uitkering sport	-	-	-

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad. Bij de jaarrekening is het normenkader ter kennisname ingebracht, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2019 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 712.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 2.136.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 100.000

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2019 van gemeente Teylingen gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door de raad vastgestelde controleprotocol en het controleprotocol Wet normering topinkomens 2019 vallen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Bevestiging bij de jaarrekening

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders gevraagd om een bevestiging bij de jaarrekening. Er zijn geen aanvullende bevestigingen toegevoegd aan de bevestiging bij de jaarrekening op grond van de specifieke situatie van de gemeente Teylingen.

Bijlage C – Geconstateerde controleverschillen

Ongecorrigeerde controleverschillen

Er zijn geen ongecorrigeerde controleverschillen boven de door u vastgestelde rapporteringstolerantie. In de onderstaande tabel zijn de geconstateerde onzekerheden opgenomen.

Fouten

De in de controle geconstateerde fouten zijn volledig gecorrigeerd in de jaarrekening.

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)		Getrouwheid	Rechtmatigheid
Onzekerheid anterieure overeenkomsten		150.000	150.000
Jeugdwet (Two)		206.000	206.000
Totaal onzekerheden		356.000	356.000

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2019 onderkend:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- aanbestedingen;
- WNT-bijlage.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Teylingen maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. Bij de meest significante verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen hebben wij bij de accountants een review uitgevoerd op zijn werkzaamheden.

Inschakeling van externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Teylingen hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Teylingen betreffen:

- waardering van uw materiële vaste activa;
- waardering van de voorraad grondexploitaties;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Teylingen

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assuranceopdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- langdurige betrokkenheid;
- samenloop van dienstverlening;
- geschenken en giften.

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's (organisaties van openbaar belang) vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Wij bevestigingen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Teylingen in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit het afgelopen jaar niet is aangetast.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's, zoals gemeente Teylingen, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurancedienst niet van materiële invloed is op het assuranceobject. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is of;
- een verwerkingswijze in het assuranceobject ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Wij bevestigen u dat onze non-assurancediensten voldoen aan bovengenoemde criteria.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij bevestigen u dat dergelijke geschenken niet door ons verstrekt zijn dan wel ontvangen.

Contactgegevens

J. Drost RA

Partner audit

j.drost@bakertilly.nl

drs. S.M. Turenhout RA

Senior manager audit

s.turenhout@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Entrada 303

Postbus 94124

1090 GC Amsterdam

